



Φ Ρ Ο Ν Τ Ι Σ Τ Η Ρ Ι Α
Ο Μ Ο Κ Ε Ν Τ Ρ Ο
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr



• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Λ. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 22 Φεβρουαρίου 2025

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

Θέμα Α1

α. σχολ. βιβλίο σελ. 86: «Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο έως το 1909 ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό τον Δημήτριο Γούναρη, που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η ομάδα δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.»

β. σχολ. βιβλίο σελ. 93: «Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές από τα άλλα δύο αντιβενιζελικά κόμματα (ραλλικό και εθνικό) και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.»

γ. σχολ. βιβλίο σελ. 93: «Στα μέσα του 1910 οι Κοινωνιολόγοι ίδρυσαν το Λαϊκό Κόμμα, με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Βασικές προγραμματικές δηλώσεις του ήταν η αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος και η επιβολή αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης. Στις δεύτερες εκλογές του 1910 εξελέγησαν 7 υποψήφιοι του κόμματος, οι οποίοι παρείχαν κριτική υποστήριξη στους Φιλελευθέρους.»

Θέμα Α2

1. δ
2. δ
3. β
4. δ
5. α

Θέμα Β1

α. σχολ. βιβλίο σελ. 97: «Βασικές θέσεις του προγράμματος του ΣΕΚΕ ήταν δημοκρατία, παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική, ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσάρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν διαμφισβητούμενα εδάφη, θα λύνονταν με δημοψηφίσματα.»

β. σχολ. βιβλίο σελ. 89-90: «Οι εκσυγχρονιστές συσπειρώθηκαν γύρω από το πρόσωπο του κρητικού ηγέτη Ελευθερίου Βενιζέλου, ο οποίος εξελέγη χωρίς να συμμετέχει στην προεκλογική αναμέτρηση. Η πρώτη δημόσια εμφάνιση του Βενιζέλου ως ελλαδίτη πολιτικού έγινε στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 με μία ομιλία στην πλατεία Συντάγματος, στην οποία έκανε προγραμματικές δηλώσεις, με τις οποίες υποστήριξε μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις. Στόχευε σε εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος, με την εξισορρόπηση των

συμφερόντων όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν η κοινωνική γαλήνη, η ελάφρυνση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, ο εκσυγχρονισμός του κρατικού μηχανισμού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία του, και στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την πραγματοποίηση των εθνικών διεκδικήσεων. Επίσης, παρά την πίεση των οπαδών του, υποστήριξε την αναθεώρηση του υπάρχοντος συντάγματος και όχι την ψήφιση νέου. Πολιτειακό ζήτημα δεν έθεσε. Προανήγγειλε την ίδρυση ενός κόμματος αρχών, το οποίο θα ήταν φορέας των μεταρρυθμίσεων. Το κόμμα ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910, από μέλη της Εθνοσυνέλευσης.»

Θέμα Β2

α. σχολ. βιβλίο σελ. 84: «Η οργάνωση των κομμάτων ήταν εμφανής μόνο στο επίπεδο της ηγεσίας. Τη σημαντικότερη θέση μετά τον αρχηγό την είχε η κοινοβουλευτική ομάδα. Οι βουλευτές είχαν σημαντική θέση, διότι λόγω της μεγάλης πλειοψηφίας που χρειαζόταν η Βουλή για να έχει απαρτία και να παίρνει αποφάσεις, οι βουλευτές και μόνο με την απουσία τους (ή την απειλή της) μπορούσαν να ασκήσουν μεγάλη πίεση στην κοιμματική ηγεσία. Έτσι, η κεντρική οργάνωση του κόμματος δεν είχε τη δυνατότητα να αρνηθεί στους βουλευτές την εκπλήρωση επιθυμιών, π.χ. διορισμών ή ευνοϊκών ρυθμίσεων υπέρ της εκλογικής τους περιφέρειας.»

β. σχολ. βιβλίο σελ. 87: «Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας γενικότερα, και των πολιτικών κομμάτων ειδικότερα. Στις 15 Αυγούστου 1909 εκδηλώθηκε κίνημα στο Γουδί, το οποίο έγινε από τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο, μια μυστική ένωση στρατιωτικών, με αιτήματα που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη δημοσιονομική πολιτική. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία, αλλά προώθησε τα αιτήματά του μέσω της Βουλής.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Θέμα Γ1

σχολ. βιβλ. σελ. 81

Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου,
- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία,
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας,
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

Για την υλοποίηση αυτού του προγράμματος έγιναν οι εξής προσπάθειες:

1. οργανωτικές μεταβολές και βελτίωση των οικονομικών του κράτους, με την αύξηση των φόρων και τη σύναψη δανείων και
2. παροχή κινήτρων στην ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις.

Από τα παραπάνω προκύπτει, όπως επισημαίνει και το παράθεμα Α, ότι το πρόγραμμα του Τρικούπη εξυπηρετούσε κυρίως το μεγάλο κεφάλαιο που στόχευε στην αστικοποίηση και στον εξευρωπαϊσμό.

Οι αντίθετοι με την πολιτική του Τρικούπη βουλευτές, κυρίως στοιχεία εγχώριου μικροαστισμού (παράθεμα Β), συσπειρώθηκαν γύρω από τον Θ. Δηλιγιάννη, ο οποίος σε μεγάλο βαθμό εξέφραζε πολιτικές απόψεις αντίθετες από εκείνες του Χ. Τρικούπη. Ουσιαστικά, όπως σχολιάζει το παράθεμα Α, οι οπαδοί του ήταν οι δυσανεσθημένοι όλων των κοινωνικών τάξεων. Ο Δηλιγιάννης δεν αποδεχόταν το χωρισμό των εξουσιών και στόχευε στη συγκέντρωση και τον έλεγχο τους από το κόμμα, όπως επιβεβαιώνει και το παράθεμα Α.

Ο Τρικούπης θεωρούσε το κράτος ως μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης και επιδίωκε τον εκσυγχρονισμό με κάθε κόστος, ενώ ο Δηλιγιάννης προέβαλλε το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, με τη μείωση των

φόρων και την παροχή ευκαιριών στους προστατευομένους του για κατάληψη δημοσίων θέσεων. Συγκεκριμένα, το παράθεμα Α προσθέτει ότι, καθώς μετά το 1860 οι κοινωνικές μεταβολές ήταν σημαντικές, πλέον το ζητούμενο ήταν ο τρόπος του εκσυγχρονισμού: η ανάπτυξη του κεφαλαίου, που υποστήριζε ο Τρικούπης με πάθος ή η προοπτική του μικροαστισμού που υποστήριζε ο Δηλιγιάννης. Συνεπώς για τον Τρικούπη το κράτος ήταν το μέσο για την επίτευξη των στόχων του, της οικονομικής ανάπτυξης, ενώ για τον Δηλιγιάννη ήταν αυτοσκοπός. Γι' αυτό και ο Τρικούπης χαρακτηρίστηκε ως πλουτοκράτης και ο Δηλιγιάννης ως αρχομανής.

Στα εδάφη της Θεσσαλίας, στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία, οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες, ενώ οι δηλιγιαννικοί προσπάθησαν, χωρίς τελικά να το κατορθώσουν, να χορηγήσουν γη στους αγρότες και έλαβαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους. Ο Δηλιγιάννης επέκρινε το κοινωνικό κόστος του εκσυγχρονισμού και υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης. Το κόμμα του απεχθανόταν το τυχοδιωκτικό χρηματιστικό κεφάλαιο και υποστήριζε μια αργή οικονομική ανάπτυξη που θα βασιζόταν σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες. Πιο αναλυτικά, στο παράθεμα Β τονίζεται ότι ο Δηλιγιάννης προσπάθησε να αποτρέψει τον έλεγχο του κράτους και της πολιτικής εξουσίας από το μεγάλο κεφάλαιο, το οποίο δεν το απέρριπτε, αλλά ήθελε να το θέσει υπό τον έλεγχο της κρατικής εξουσίας. Με απίστευτη μανία καταδίκασε την κερδοσκοπία, το χρηματιστήριο, το χρηματικό κεφάλαιο, την τοκογλυφία, την παντοδυναμία των τραπεζών. Ήταν αντίθετος με την κάθε μορφή ξένων στην οικονομική ζωή της χώρας (Έλληνες της διασποράς, Ευρώπη), όμως υποστήριζε τις επενδύσεις ελεγχόμενες πάντα από την κυβέρνηση.

Θέμα Δ1

σχολ. βιβλίο σελ. 94

α. Με αφορμή τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, εκφράστηκαν διαφορετικές απόψεις ως προς τη σκοπιμότητα ή μη της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο. Οι Φιλελεύθεροι τάσσονταν υπέρ της συμμετοχής στον πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Ιταλία και Σερβία), επειδή προσδοκούσαν ότι με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα θα είχε εδαφικά οφέλη, καθώς η Μεγάλη Βρετανία, μέσω του πρέσβη της στην Αθήνα, εγγυόταν την παραχώρηση εδαφών κατά μήκος της μικρασιατικής ακτής (παράθεμα Α). Άλλωστε θεωρούσαν οξύμωρη μια συμμαχία με την Οθωμανική αυτοκρατορία και ταύτιζαν τα συμφέροντα της Ελλάδας με εκείνα της Αγγλίας. Σε υπόμνημα του προς τον βασιλιά Κωνσταντίνο (παράθεμα Β), ο Βενιζέλος επιμένει στη συμμετοχή στον πόλεμο και στην εγκατάλειψη της πολιτικής της ουδετερότητας καθώς θα υπάρξουν ανταλλάγματα που θα καταστήσουν την Ελλάδα ισχυρή και μεγάλη.

Ο βασιλιάς και το Γενικό Επιτελείο είχαν διαφορετική εκτίμηση. Θεωρούσαν ανεύθυνη τη θέση των Φιλελευθέρων, εκτιμώντας ότι η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη και θα μπορούσαν να νικήσουν οι Κεντρικές δυνάμεις. Μάλιστα στο παράθεμα Γ αναφέρεται ότι ο βασιλιάς ήταν τόσο σίγουρος για τη νίκη της Γερμανίας που δεν επέτρεπε άλλη άποψη. Δεδομένης όμως της κυριαρχίας της Αγγλίας στην ανατολική Μεσόγειο, και παρά τους δεσμούς του με τη Γερμανία (όπως αναφέρει το παράθεμα Α είχε παντρευτεί την αδερφή του γερμανού αυτοκράτορα, είχε κάνει στρατιωτικές σπουδές στη Γερμανία και ήταν λάτρης της πρωσικής πειθαρχίας), ο Κωνσταντίνος δεν μπορούσε να ζητήσει συμμετοχή στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, αν και ενδόμυχα το επιθυμούσε, γι' αυτό έλαβε θέση υπέρ της ουδετερότητας της Ελλάδας, για την οποία πίστευε ότι ουσιαστικά θα ήταν υπέρ της Γερμανίας βάσει των γεωπολιτικών δεδομένων των Βαλκανίων (παράθεμα Α).

β. Η εμμονή του Κωνσταντίνου στη θέση αυτή, τον οδήγησε να δράσει με τρόπο που υπέσκαπτε τα θεμέλια του πολιτικού συστήματος. Ο βασιλιάς, ανέπτυξε μυστική διπλωματία εν αγνοία της κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα (π.χ. παράδοση απόρρητων διπλωματικών εγγράφων στους Γερμανούς.) Το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης. Σύμφωνα με το παράθεμα Α στις 25 Απριλίου του 1915 με αφορμή την αποβίβαση στρατευμάτων της Αντάντ στην χερσόνησο της Καλλιπόλης, ο Βενιζέλος προτείνει τη συμμετοχή και της Ελλάδας στις επιχειρήσεις αυτές. Η άρνηση του βασιλιά τον

οδηγεί σε παραίτηση και σε σχηματισμό κυβέρνησης μειοψηφίας από τον Γούναρη. Παράλληλα, η προσχώρηση της Ιταλίας στην Αντάντ καθιστά ριψοκίνδυνο το πολιτικό παιχνίδι του Κωνσταντίνου, καθώς είναι δεδομένες οι βλέψεις της στη Μεσόγειο και στη διανομή των εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.